

Position paper

Rondetafelgesprek Jeugdbescherming

Hoofdpijnen

- Kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel en hun ouders krijgen op dit moment helaas niet altijd de passende hulp en steun die zij nodig hebben. Sowieso is de huidige jeugdbescherming vooral gericht op het kind in plaats van op het gehele gezin. En dat terwijl we weten dat veel kindproblematiek eigenlijk ouderproblematiek is.
- Daarnaast is er veel *kritiek* op jeugdbeschermers in plaats van *maatschappelijke waardering* voor het intensieve en wezenlijke werk dat zij doen onder steeds moeilijker wordende omstandigheden.
- De afgelopen jaren zijn al veel verbeteringen en veranderingen doorgevoerd binnen de kaders van het huidige stelsel (best practices). Elke keer helpt dit even maar de structurele stelselproblematiek dat kinderen van instelling naar instelling gaan, een volgtijdelijke aanpak en dat al die instellingen te weinig personeel hebben, wordt niet opgelost. Bovendien leidt elke keer meer druk van inspecties, gemeenten en rijk tot meer druk op professionals die al onder hoogspanning staan.
- Onderzoek heeft aangetoond dat als iedereen zicht houdt aan de wettelijke termijn een kind tot wel 18 maanden nodig heeft om door het hele jeugdbeschermingstelsel heen te komen. Ze wachten bij de Raad, ze wachten op de rechter, ze wachten op een jeugdbeschermer en ze wachten daarna op hulp. Dit kan niet meer en daarom moeten we echt anders gaan samenwerken. Dat vraagt commitment van alle betrokken partijen.
- De fundamentele en duurzame weg uit de crisis ligt in het *Toekomstscenario kind en gezinsbescherming* dat in maart 2021 aan de kamer is aangeboden. Intensivering en versnelling van deze ontwikkeling is belangrijk. Best practices kunnen hier onderdeel van zijn, maar kunnen ook afleiden van de onderliggende opgave en de werkdruk verhogen. We moeten echt gaan samenwerken in een regionaal veiligheidsteam en zorgen dat de vragen van kinderen centraal staan in plaats van dat ze letterlijk door een keten heen moeten,
- Wat wel op korte termijn kan is het instellen van een landelijk reëel tarief zodat de discussie over de financiering tot rust komt. Dit biedt zekerheid voor instellingen en rust voor professionals die dat hard nodig hebben om hun moeilijke werk uit te voeren. Dit vraagt ook om een rijksoverheid die de handschoen oppakt en voldoende financiën biedt.

Hieronder leest u wat er nu niet goed gaat in de jeugdbescherming en hoe het *Toekomstscenario kind en gezinsbescherming* daar verandering in brengt

Haperende jeugdbescherming

Het huidige jeugdbeschermingstelsel is complex en knelt. Ouders hebben onvoldoende vertrouwen in de hulpverlening om hulp te durven vragen voor de precare problemen in hun gezin. Bij het gezin betrokken professionals, zoals leerkrachten, missen signalen of durven niet te melden. Gezinnen komen vaak pas in beeld als de politie bij een escalatie is geroepen.

Als hulpverlening eenmaal is ingeschakeld, moeten gezinnen hun verhaal bij veel verschillende organisaties uit de doeken doen en wachten tot ze aan de beurt zijn. Dat geldt voor Veilig Thuis, het lokale team, de Raad voor de Kinderbescherming, de rechter en de GI's. Er is niet één gezicht, één professional, die bij het gezin blijft en een relatie opbouwt. Iemand die de problematiek in samenhang beoordeelt en in een logische volgorde aan oplossingen werkt. Er is onvoldoende aandacht voor onderliggende problemen binnen het gezin zoals psychische- of verslavingsproblematiek van de ouders. Maar het kan ook gaan over problemen op het gebied van bestaanszekerheid zoals passende huisvesting of schulden. De overdracht van problemen van generatie op generatie wordt onvoldoende doorbroken. Kansen om jeugdbeschermingsmaatregelen en uithuisplaatsingen te voorkomen worden gemist, omdat ouders het gevoel hebben dat de jeugdbescherming tegen hun, in plaats van met hun werkt. Als ouders het tot slot niet eens zijn met de gang van zaken, zijn de procedures voor klachten en rechtsbescherming moeilijk te doorgronden.

Als we het bovenstaande perspectief van de leefwereld verplaatsen naar de systeemwereld, zien we de volgende verklaringen. Er zijn veel verschillende (uitvoerings-) organisaties die werken met gezinnen. Die hebben allemaal hun eigen taken en bevoegdheden vastgelegd in wet- en regelgeving, eigen beleid en protocollen. Er is een scheiding tussen vrijwillige en gedwongen hulpverlening en vaak is er ook een scheiding in de benadering van kinderen en (jong) volwassenen. De verantwoordelijkheden zijn verdeeld en belegd bij verschillende ministeries én decentrale overheden. Het toezicht op die organisaties is overal net anders geregeld. Het sluit bovendien onvoldoende op elkaar aan; het zijn aparte schakels. Complexe gezinscasuïstiek wordt van organisatie naar organisatie doorgegeven. Hierdoor wordt de afstand tussen de hulpverlening en het gezin groter. Net als het risico dat de verschillende organisaties en betrokkenen elkaar niet goed begrijpen, elkaar overlappen in verantwoordelijkheden of in de werkzaamheden die ze uitvoeren. Verschillende organisaties voeren bijvoorbeeld regie op zoiets ingrijpends als gedwongen maatregelen.

Fundamenteel anders werken met het Toekomstscenario

Het toekomstscenario draait om kinderen én het gezin. Kern is de noodzaak en ambitie om de jeugdbescherming voor hen te verbeteren. Dat doen we aan de hand van de volgende 4 basisprincipes:

- 1. Gezinsgericht**, wat betekent dat gewerkt wordt aan: escalaties voorkomen; veiligheid voor het gehele gezin en niet alleen het individuele kind; inzicht in en passende hulp voor onderliggende problemen van de gezinsleden (verklarende analyse); voorkomen van overdracht van trauma van generatie op generatie; herstel van bestaanszekerheden als randvoorwaarde voor veiligheid; zoveel mogelijk behouden van de thuissituatie (we werken niet naar maatregelen maar naar stabiliteit en veiligheid).
- 2. Rechtsbeschermend en transparant**, wat betekent dat gewerkt wordt aan: rechtszekerheid door duidelijkheid over rechten en verantwoordelijkheid; transparantie door het inrichten van navolgbare procedures; rechtsbescherming door zorgvuldige en eenduidige toetsing en tegenspraak.
- 3. Eenvoudig**, wat betekent dat gewerkt wordt aan: laagdrempelige en eenvoudige hulp; minder betrokken professionals (één gezicht uit lokale en één uit regionale veiligheidsteam); meer samenhang, overzicht en samenwerking met aanpalende partijen.
- 4. Lerend**, wat betekent dat gewerkt wordt aan: continu leren en reflecteren in alle lagen van het stelsel; leren van langdurige betrokkenheid bij gezinnen en ontvangen van tegenspraak, expertisepлатforms, intervisie voor professionals.

Als we de hierboven genoemde basisprincipes toepassen, dan resulteert dat in deze werkwijze: om kinderen, volwassenen en gezinnen heen, staat het Lokaal Team dat hulp verleent, met ondersteuning van het Regionaal Veiligheidsteam. Er is sprake van één vast gezicht uit het Lokaal Team die zo nodig samen optrekt met een professional uit het Regionaal Veiligheidsteam. In dit Veiligheidsteam is de expertise van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's gebundeld. Het gezin krijgt dus een vaste professional of een vast duo dat langdurig bij hen betrokken blijft. Dicht bij deze professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met aanvullende kennis en expertise. Het behoeft geen betoog dat het zonder herinrichting van het stelsel niet mogelijk is volgens de basisprincipes te werken.

Oplossingen

- Los de acute problematiek bij de GI's op door het bieden van een vaste financiering. Dit is noodzakelijk voor kinderen en gezinnen die nu te maken hebben met de jeugdbescherming en om ruste en ruimte te creëren bij GI's om de overgang te maken in de manier van werken volgens het Toekomstscenario. Alleen als we nu uit de crisis stappen kunnen we ook doorontwikkelen naar een bescherming en hulpverlening die daadwerkelijk om het gezin heen is georganiseerd;
- Versnel en intensiveer het Toekomstscenario. Om anders te kunnen werken is aanpassing van het stelsel nodig. Vooral experimenteerimte is belangrijk. Deze experimenteerimte zorgt ervoor dat alle professionals (Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en GI's) hulp kunnen verlenen aan gezinnen. Zodoende zijn minder hulpverleners bezig met wat er moet gebeuren en meer medewerkers bezig met dat er wat gebeurt.

